

Besluitformulier
Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Datum vergadering:	12 juli 2023	
Onderwerp:	Ontwikkeling bevolkingszorg	
Nummer:	A23.02.6c	
Naam Steller:	Inge Marijnissen en Sevgi Extra	
Afdeling:	R&C / Team Crisisbeheersing	
Doel:	Informerend	
	Besluitvorming	X
	Meningvormend	
Besproken met:	Portefeuillehouder Bevolkingszorg Lieke Sievers, Coördinerend gemeentesecretaris, afdelingshoofd RCB VrZW, Teamleider Crisisbeheersing VrZW, gemeente secretarissen ZW, Kerngroep gemeenten en MT VrZW	

Aanleiding

De aanleiding voor het voorliggende voorstel is tweeledig. Ten eerste is aan de besturen van de veiligheidsregio's gevraagd om in te stemmen met het "Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg". Daaraan gekoppeld is het ten tweede noodzakelijk om vervolgens inzichtelijk te maken wat voor de implementatie binnen VrZW nodig is. Het bestuur wordt daarom gevraagd:

1. In te stemmen met het Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg d.d. 24 maart 2023 en het vervolgtraject (nadere uitwerking en implementatie) te steunen, met dien verstande dat aan de voorzitter van de stuurgroep UKB wordt verzocht de regio's bij de nadere uitwerking van de deelprojecten mee te nemen in de inhoudelijke en financiële consequenties;
2. De directeur VrZW de opdracht te geven om (in samenwerking met de coördinerend gemeentesecretaris) te onderzoeken wat er nodig is om bevolkingszorg en crisiscommunicatie toekomstbestendig te maken en een uitgewerkt voorstel voor te leggen aan het bestuur VrZW.

Korte inhoud en toelichting

Gemeenten zijn als kolom binnen de hoofdstructuur van de crisisbeheersing verantwoordelijk voor de bevolkingszorg (waar ook crisiscommunicatie onder valt). Om de inzet van de kolom Bevolkingszorg voor te bereiden en hierop te coördineren is een sectie Bevolkingszorg bij VrZW ingericht. Deze draagt, in samenwerking met de gemeenten, zorg voor een professioneel georganiseerde gemeentelijke crisisorganisatie die aansluit op het organisatieniveau van de andere crisispartners (kolommen).

Binnen de crisisbeheersing hebben zich de laatste jaren ontwikkelingen voorgedaan die van bevolkingszorg en crisiscommunicatie een kwaliteitsslag vragen. Er wordt steeds meer gevraagd in de voorbereiding en de samenwerking met de gemeenten, partners, buurregio's en landelijk. Dit op zowel operationeel, tactisch als strategisch niveau. Waarbij we ook zien dat bevolkingszorg en crisiscommunicatie de afgelopen jaren een steeds belangrijker en groter onderdeel zijn van de crisisbestrijding. De regionale invulling die hieraan wordt gegeven is van grote waarde. Het helpt gemeenten om in gezamenlijkheid effectiever en daadkrachtiger op te treden. We moeten echter constateren dat de huidige capaciteit voor dit onderdeel in de loop van de jaren niet is bijgesteld naar deze huidige vraag en er daarmee onvoldoende capaciteit en middelen beschikbaar zijn.

De huidige vraag om te zorgen dat binnen VrZW de basis op orde wordt gebracht, valt samen met het landelijke proces Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB). Deze

moeten dan ook in samenhang beoordeeld worden. Het landelijke proces rond UKB gaat daarmee vooral over *wat* bereikt moet worden en het regionale proces over *hoe* dat bereikt wordt.

Hierbij is het belangrijk dat regionale keuzes en opties inzichtelijk worden gemaakt zodat het bestuur expliciete keuzes kan maken in gewenste oplossingsrichtingen, een daarmee samenhangend kwaliteitsniveau en de daarmee samenhangende benodigde middelen. In dit proces wordt ook gekeken naar mogelijke interne efficiency voordelen. Dit betreft taken die al uitgevoerd worden binnen de crisisbeheersing en nieuwe ontwikkelingen die lopen binnen de versterking van de (multidisciplinaire) crisisbeheersing. Hierbij kan gedacht worden aan efficiency voordelen die te bereiken zijn door koppelingen te maken bij taken op het gebied van risicocommunicatie, gebruik van bestaande netwerkcontacten, ontwikkelingen rond informatiegestuurd werken en combineren van opleiding en training op dit gebied

Aangetekend moet worden dat de voorliggende opgave gericht is op de kortdurende incidenten, rampen en crisis en de eerste fase van een eventuele langdurige crisis. Het traject zal gemeenten helpen aan goed opgeleide functionarissen die ingezet kunnen worden op gemeentelijke processen bij kortdurende rampen en crises en levert geen oplossing voor de capaciteitsvraag voor gemeenten bij een langdurige crisis.

Zoals in het Algemeen Bestuur van maart jongstleden aangekondigd ontvangt u als bijlage ook het Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB) met bijbehorende aanbiedingsbrief van de Stuurgroep UKB, dat is opgesteld in opdracht van het Veiligheidsberaad. Later in het besluitformulier vindt u nadere toelichting op dit document.

Nadere uitwerking genoemde punten

1: Huidige bezetting en continuïteit van de kolom bevolkingszorg, inclusief crisiscommunicatie.

De ondersteuning die vanuit Bevolkingszorg is geleverd aan de samenwerking tijdens de Coronacrisis in de acute fase, toont aan dat het gemeenten helpt om in gezamenlijkheid effectief en daadkrachtig op te treden. Denk daarnaast aan de invulling die regionaal opgepakt is bij de acute vraag rondom de Oekraïne en Asielcrisis, het opzetten van een HUB en gerichte communicatie rondom de opvanglocaties. Maar ook tijdens kortdurende incidenten in onze regio, waarbij direct opvang van omwonenden, de zorg voor de veilige omgeving en het actief informeren van de bevolking wordt opgestart. Recent kun je hierbij denken aan de grote brand bij Vollers in Westzaan of de plofkraak in het centrum van Purmerend. Al deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de piketfunctionarissen bevolkingszorg en crisiscommunicatie die 24/7 paraat staan. Zij zorgen ervoor dat de gemeenten snel en adequaat kunnen optreden in de eerste uren van een incident. De voorbereiding hierop gebeurt door de sectie bevolkingszorg en crisiscommunicatie en is cruciaal. We zien ook dat de pijlers bevolkingszorg en crisiscommunicatie in belangrijke mate rusten op het deels vrijwillige enthousiasme van gemeenteambtenaren om een rol te vervullen in de crisisorganisatie terwijl het juist ook voor hen steeds drukker is geworden en dat, mede daardoor, er ook een steeds groter verloop is in de piketpoules. Om aan al deze ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden is voldoende menskracht/capaciteit nodig.

Daarbij gaat het niet alleen om het op niveau houden van de organisatie voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie (bestaande uit 12 piketpools met gemiddeld 6/7 functionarissen) zoals op sterkte blijven, vakbekwaam worden en houden, voorzien van de benodigde middelen, het evalueren van incidenten na een inzet en de uitkomsten te borgen. Maar is ook het vormgeven en onderhouden van de noodzakelijke samenwerking met de gemeentelijke organisaties ten behoeve van de uitvoering van de gemeentelijke taken rondom crisisbeheersing van belang. Hierbij is investeren in netwerken, samenwerken en het zijn van vraagbaak, belangrijk en kosten tijd.

Daarnaast vraagt ook het aansluiten op ontwikkelingen die (inter)regionaal en landelijk plaatsvinden steeds meer aandacht. Denk hierbij aan de doorontwikkeling naar een uniform kwaliteitsniveau bevolkingszorg en crisiscommunicatie (landelijk project UKB) binnen de eigen kolom, maar ook aan het aansluiten op de ontwikkeling binnen de (inter)regionale en landelijke crisisbeheersing die plaatsvinden in het kader van de versterking crisisbeheersing waaronder Informatie gestuurde veiligheid (IGV) en KCR2. We ontkomen er niet aan dat dit de komende tijd alleen maar meer inzet zal gaan vragen.

Ook zien we dat samenwerken met verschillende partijen (speerpunt in het beleidsplan VrZW), zoals onze multi-partners (GHOR, politie etc.), het Rode Kruis, zorginstellingen, woningbouwcoöperaties, vitale partners etc., veel aandacht vraagt in de voorbereiding (koude fase) om elkaar op het juiste moment te kunnen vinden en goed samen te kunnen werken.

Ook vraagt de landelijke samenwerking van alle veiligheidsregio's een structurele bijdrage op beleidsmatig en bestuurlijk niveau. Ook dit vraagt de laatste jaren steeds meer tijd als het gaat om voorbereiding, afstemming en advisering.

Daarnaast vormen de veiligheidsregio's Kennemerland, Noord-Holland Noord en Zaanstreek-Waterland samen het samenwerkingsverband NoordWest 3 (NW3). Het is belangrijk dat binnen bevolkingszorg en crisiscommunicatie in de drie veiligheidsregio's zoveel mogelijk op dezelfde manier is georganiseerd, zeker nu we met één gezamenlijke meldkamer werken. Hierdoor kunnen we ook uitvoering geven aan de afspraken over bijstand en de noodzakelijke samenwerking en efficiëntie bereiken t.a.v. contacten met partners, bijdragen in landelijke projecten, opleiden, trainen en oefenen en het samenwerken op piketniveau.

De wijze waarop Bevolkingszorg is georganiseerd en de bezetting waarover zij beschikt maakt het inmiddels nagenoeg onmogelijk om ons voldoende voor te bereiden en aangesloten te zijn op de genoemde ontwikkelingen. Hierdoor komt de kwaliteit en zekerheid ten aanzien van de acute taak van de gemeenten (bevolkingszorg en het voorzien in crisiscommunicatie) bij incidenten en crisis in gevaar.

2: Implementatie van het Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau bevolkingszorg binnen VrZW

Aanleiding

Zoals in het Algemeen Bestuur van maart jongstleden aangekondigd, is als bijlage toegevoegd het Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB) met bijbehorende aanbiedingsbrief van de Stuurgroep UKB, dat is opgesteld in opdracht van het Veiligheidsberaad.

Aanleiding voor dit project is tweeledig geweest, namelijk de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) (december 2020) en het landelijke programma "Versterking Bevolkingszorg" (2019), welke vanwege de Coronacrisis niet verder opgepakt is. Uit de evaluatie kwam onder andere naar voren dat de invulling van bevolkingszorg en crisiscommunicatie in de 25 veiligheidsregio's te divers is georganiseerd en er een kwaliteitsverbetering noodzakelijk werd gevonden. Om hier gezamenlijk en uniform in op te trekken is het landelijke project Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg in 2021 gestart. Hiervan ligt nu het eindadvies ter instemming aan de AB's van de 25 veiligheidsregio's voor.

Het eindadvies dat nu voorligt is het eindresultaat van het project UKB en wordt door de Stuurgroep UKB aangeboden aan de Algemeen Besturen van de veiligheidsregio's met het verzoek dit vast te stellen en hiermee het vervolgtraject (nadere uitwerking en implementatie) te ondersteunen.

Een korte samenvatting van het UKB Eindadvies

De centrale opdracht voor het project UKB was te komen tot een landelijk beschreven kwaliteitsniveau voor Bz (inclusief crisiscommunicatie). Het bouwt voort op ervaringen die de afgelopen jaren bij grootschalige incidenten, rampen en crises zijn opgedaan en levert een basis voor de toekomst.

Dit heeft geresulteerd in voorliggend eindadvies met daarin aanbevelingen ten aanzien van:

- Het opnemen van een heldere definitie van bevolkingszorg in de wet;
- Het hanteren van landelijk vastgestelde kwaliteitsindicatoren;
- Het wettelijk vaststellen van een achttal kernfuncties voor Bevolkingszorg (inclusief vakbekwaamheidseisen en examinering)
- Het wettelijk verankeren van een regierol voor de besturen van de veiligheidsregio's

Voor wat betreft de aanbevelingen kunnen we deze volledig onderschrijven. Het goed verankeren en definiëren van Bevolkingszorg in de wet en een helder onderscheid ten opzichte van de overige taken van de gemeenten bij rampen en crises versterkt de positie en rol van de gemeenten ten tijde hiervan en ondersteunt in de samenhang die ermee gecreëerd kan worden binnen de crisisorganisatie en samenwerking met de kolommen en partners. De landelijk vastgestelde kwaliteitsindicatoren, kernfuncties en bijbehorende vakbekwaamheid dragen bij aan een meer éénduidige landelijke wijze van uniformiteit en daarmee ook, naar verwachting, in uitwisselbaarheid en onderlinge ondersteuning en samenwerking tussen de regio's. Niet alleen in een flitsramp/crisis maar ook in de langdurige crisis en voorbereiding daarop. Ook versterkt het de vakbekwaamheid en daarmee de kwaliteit van de eigen crisisorganisatie. Het verankeren van de regierol van de besturen van de veiligheidsregio's geeft ruimte om ook daar waar nodig en wenselijk tijdig te kunnen sturen en aan te kunnen sluiten op regionale en landelijke ontwikkelingen.

Deze zomer start een landelijke kwartiermaker met het opstellen van een plan voor de verdere implementatie van de aanbevelingen. De komende jaren (2023-2025) zullen gericht zijn op verdere uitwerking en implementatie van de adviezen uit het eindrapport.

Met de implementatie van de adviezen uit het UKB maken bevolkingszorg en crisiscommunicatie een professionaliseringsslag in de gehele keten van de crisisbeheersing in de zin van voorbereiding, uitvoeren, evaluatie en verbeteren. Het leidt tot een noodzakelijke volgende stap in de vakbekwaamheid van onze bevolkingszorg functionarissen, de voorbereiding op rampen en crises en de noodzakelijke samenwerking met partners en de andere regio's.

Consequenties en de bredere context UKB

Gedurende de looptijd van dit project is het Algemeen Bestuur van VrZW regelmatig door de portefeuillehouder Bevolkingszorg geïnformeerd en betrokken bij de totstandkoming van dit eindadvies.

In de landelijke consultatieronde in december 2022 heeft het Algemeen Bestuur VrZW al aangegeven de richting van dit advies te steunen maar wel behoefte te hebben aan meer inzicht in de kosten hiervan. Helaas is het eindadvies over de financiële consequenties nog steeds weinig concreet met als argument dat regio's te veel van elkaar verschillen om hier concrete uitspraken over te doen. In grote lijnen wordt aangegeven dat het zal gaan om 0-3 fte aan benodigde beheercapaciteit en kosten voor versterking van de vakbekwaamheid. De exacte consequenties en bijbehorende keuze worden nader uitgewerkt en aan het bestuur voorgelegd.

Omdat de voorbereiding voor de landelijke implementatie van dit traject pas deze zomer aanvangt en niet eerder dan eind dit jaar een implementatieplan voor de komende jaren zal worden voorgelegd, kunnen we op dit moment nog niet alle financiële consequenties voor onze veiligheidsregio duiden. Ook is nog onduidelijk welke keuzes er gemaakt kunnen worden door het bestuur ten aanzien van het niveau waarop invulling

wordt gegeven aan taken en eventuele keuzes om iets wel of niet te doen. Wat we wel zien is dat het UKB de komende tijd van bevolkingszorg en crisiscommunicatie capaciteit zal vragen. Enerzijds om bij te dragen aan het verder uitwerken van het landelijke project en te monitoren wat dit voor onze regio betekent. En daarnaast om aan de slag te gaan met de voorbereiding van de regionale uitvoering en implementatie en het in beeld brengen van de daarmee samenhangende keuzes.

In samenspraak tussen de directeur VrZW en de coördinerend gemeentesecretaris is incidentele ruimte gevonden om over te gaan tot tijdelijke inhuur om de consequenties van implementatie in beeld te brengen. De ruimte is gevonden door lopende onderzoeken in het kader van versterking crisisbeheersing te verbreden en beschikbare middelen binnen het budget bevolkingszorg voor ondersteuning hiervoor in te zetten.

Conclusie en advies

De ontwikkelingen in de afgelopen jaren, de groeiende rol van Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie en het eindadvies UKB maken inzichtelijk dat er versterking nodig is. Deze versterking dient echter wel goed nader uitgewerkt te worden. In de uitwerking wordt nadrukkelijk gekeken naar mogelijkheden voor samenwerking met omliggende regio's en naar de samenhang met andere taken/processen die door VrZW worden uitgevoerd in het kader van (versterking van) crisisbeheersing en de daar al bestaande samenwerkingsverbanden en netwerken. Onderdeel van de uitwerking is daarmee ook de keuzes ten aanzien van de implementatie van het UKB. Dit alles uiteraard in nauwe samenwerking en afstemming met de gemeenten, de coördinerend gemeentesecretaris, bestuurlijk portefeuillehouder en VrZW.

Daarnaast adviseren wij om aan de stuurgroep UKB mee te geven om bij de verdere uitwerking van de deelprojecten de regio's/gemeenten mee te nemen in wat dit voor hen kan betekenen. In het voorliggende eindadvies wordt namelijk slechts een globale schatting van de te verwachten kosten gegeven, waarbij een verdere uitwerking van de deelprojecten op landelijk niveau en de implementatieplannen op regionaal niveau pas een duidelijk beeld zullen schetsen van wat het van de regio's vraagt en welke ruimte er is in het maken van regionale keuzes.

Voorstel:

Aan het Algemeen Bestuur wordt gevraagd:

1. In te stemmen met het Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg d.d. 24 maart 2023 en het vervolgtraject (nadere uitwerking en implementatie) te steunen, met dien verstande dat aan de voorzitter van de stuurgroep UKB wordt verzocht de regio's bij de nadere uitwerking van de deelprojecten mee te nemen in de inhoudelijke en financiële consequenties;
2. De directeur VrZW de opdracht te geven om (in samenwerking met de coördinerend gemeentesecretaris) te onderzoeken wat er nodig is om bevolkingszorg en crisiscommunicatie toekomstbestendig te maken en een uitgewerkt voorstel voor te leggen aan het bestuur VrZW.

Advies Veiligheidsdirectie:	N.v.t.
Advies Dagelijks Bestuur:	Het onderwerp kan worden doorgeleid naar het AB.
Personele gevolgen:	Geen
Financiële gevolgen:	De <i>incidentele</i> financiering om het onderzoek uit te voeren kan gevonden worden binnen de producten "Crisisbeheersing" en "Bevolkingszorg".
Verhouding met ander beleid:	Regionaal Crisisplan; Deelplan Bevolkingszorg Zaanstreek-Waterland
Besluit:	

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
in de vergadering van 12 juli 2023
namens deze,

voorzitter,
J. Hamming

secretaris,
S. van den Broek